

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **Mgr. J. F.,** zast. JUDr. Leonou Grumlíkovou, advokátkou, se sídlem Údolní 61, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje,** se sídlem Žerotínovo nám. 3/5, Brno, za účasti osoby zúčastněné na řízení: Brněnské komunikace a.s., se sídlem Renneská třída 1a, Brno, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 9. 2011, č. j. 29 A 35/2010 – 39,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 30. 9. 2011, č. j. 29 A 35/2010 – 39, **se zrušuje.**

II. Žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 2. 2010, č. j. JMK 110826/2009, sp. zn. S-JMK 110826/2009/OD/Jí, **se odmítá.**

III. Žádný z účastníků řízení **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti a o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 2. 2010, č. j. JMK 110826/2009, sp. zn. S-JMK 110826/2009/OD/Jí.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 8. 2. 2010, č. j. JMK 110826/2009, sp. zn. S-JMK 110826/2009/OD/Jí, bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí Magistrátu města Brna (dále též „správní orgán prvního stupně“) ze dne 4. 6. 2009, sp. zn. 5400/OD/MMB/172925/2008-Ro-var. 13, a toto rozhodnutí bylo potvrzeno. Rozhodnutím správního orgánu prvního stupně bylo podle § 17 odst. 2 zákona č. 13/1997

Sb., o pozemních komunikacích, ve znění účinném ke dni vydání rozhodnutí (dále jen „zákon o pozemních komunikacích“), zřízeno trvalé věcné břemeno k pozemkům parc. č. 9152/3 a 9155/3, oba katastrální území Židenice, obec Brno, které jsou podle zápisu v katastru nemovitostí, list vlastnictví č. 9521, ve vlastnictví žalobce. Věcné břemeno je věcné povahy a právo jím založené je právem spojeným s vlastnictvím nemovitosti, tj. stavby místní komunikace ve vlastnictví statutárního města Brna, která se na uvedených pozemcích nachází. Věcné břemeno je nezbytné pro výkon vlastnického práva k uvedené místní komunikaci a zahrnuje v sobě právo existence komunikace, provozu na ní, provádění její údržby a oprav. Věcné břemeno se zřizuje podle § 17 odst. 3 zákona o pozemních komunikacích za jednorázovou náhradu podle zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vyvlastnění“), přičemž konkrétní výše náhrady byla stanovena znaleckým posudkem na 42 240 Kč; náhradu je statutární město Brno jako navrhovatel povinen uhradit žalobci jako vlastníkovi dotčených pozemků a povinnému z věcného břemene do 2 měsíců od právní moci rozhodnutí.

V odůvodnění rozhodnutí žalovaný poukázal na to, že předmětnou stavbou místní komunikace, která se nachází na pozemcích, ohledně kterých bylo věcné břemeno zřízeno, je chodník v lokalitě Pálavské náměstí, Brno – Vinohrady. Zákonné majetkoprávní vypořádání mezi vlastníkem chodníku, kterým je statutární město Brno, a žalobcem jako vlastníkem dotčených pozemků, bylo provedeno v souladu se zvláštní úpravou v § 17 zákona o pozemních komunikacích. Z tohoto ustanovení je zřejmé, že odkaz na zákon o vyvlastnění v odst. 1 větě první a odst. 3 je veden toliko ohledně realizace nové stavby a stanovení výše jednorázové náhrady za zřízení věcného břemene, přičemž v ostatním § 44 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích odkazuje na subsidiární aplikaci zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). K témuž závěru je třeba dospět rovněž na základě § 1 odst. 2 zákona o vyvlastnění. Věcná příslušnost správního orgánu prvního stupně jako speciálního stavebního úřadu je zakotvena v § 17 odst. 2 zákona o pozemních komunikacích, a správní orgán prvního stupně tedy v tomto řízení nevystupoval jako vyvlastňovací úřad ve smyslu § 15 odst. 1 zákona o vyvlastnění. Správní orgán prvního stupně proto rovněž nebyl povinen aplikovat § 24 odst. 3 zákona o vyvlastnění, v němž jsou stanoveny náležitosti poučení v rozhodnutí o vyvlastnění. Žalovaný má za to, že se v této věci prokazatelně nepodařilo dosáhnout majetkoprávního vypořádání s žalobcem jako vlastníkem pozemku, a i v tomto ohledu tak byly naplněny podmínky pro postup podle § 17 odst. 2 zákona o pozemních komunikacích, když ve spise je doloženo, že navrhovatel (vyvlastnitel) jako vlastník místní komunikace se prostřednictvím dopisů ze dne 2. 7. 2007, 15. 10. 2007, 20. 3. 2008 a 12. 2. 2009 pokoušel o dohodu s žalobcem a k majetkoprávnímu vypořádání nedošlo ani ve lhůtě, která byla žalobci správním orgánem poskytnuta v období leden-únor 2009.

Proti rozhodnutí žalovaného se žalobce bránil žalobou ze dne 16. 4. 2010, ve které navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a dále uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení. Rozhodnutí žalovaného, jakož i předcházející rozhodnutí správního orgánu prvního stupně jsou podle jeho názoru nezákonná. Ze strany správních orgánů došlo k porušení § 3 zákona o vyvlastnění, neboť žalobce projevil svou vůli jednat o majetkoprávním vypořádání práv k předmětným pozemkům, a to formou nájemní smlouvy, což by bylo zcela v souladu s českým právním řádem. Na straně vyvlastnitele

však nebyla vůle a ochota o této variantě jednat a realizovat ji. Žalobce se mimoto domnívá, že pro vedení předmětného správního řízení nebyla dána příslušnost správního orgánu prvního stupně jako vyvlastňovacího úřadu, a to na základě § 16 odst. 3 zákona o vyvlastnění, neboť vyvlastnitelem je v této věci statutární město Brno jako vlastník místní komunikace, a vyvlastňovacím úřadem tak nemohl být Magistrát města Brna jako obecní úřad vyvlastnitele. Na povinnosti aplikovat tuto právní normu nemůže podle žalobce nic změnit, že správní orgán prvního stupně v řízení nevystupoval jako vyvlastňovací úřad podle § 15 odst. 1 zákona o vyvlastnění, nýbrž jako speciální stavební úřad příslušný podle § 17 odst. 2 zákona o pozemních komunikacích. I v tomto případě je stanovení působnosti vyvlastňovacího úřad omezeno podle § 16 odst. 3 zákona o vyvlastnění; aplikaci tohoto ustanovení nelze odepřít pouze proto, že v § 17 odst. 2 zákona o pozemních komunikacích není uveden přímý odkaz na zákon o vyvlastnění. Krajský úřad Jihomoravského kraje proto měl provedením vyvlastňovacího řízení pověřit jiný vyvlastňovací úřad působící v jeho správním obvodu. Napadené rozhodnutí rovněž neobsahuje náležitosti uvedené v § 24 odst. 2 písm. c) a odst. 3 písm. a), b) a d) zákona o vyvlastnění.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 30. 9. 2011, č. j. 29 A 35/2010 – 39, napadené rozhodnutí zrušil pro nezákonnost a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Současně zrušil rozhodnutí správního orgánu prvního stupně a uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci na účet jeho zástupkyně náklady řízení ve výši 7760 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku. V odůvodnění rozsudku krajský soud shledal důvodnou námitku nepříslušnosti správního orgánu prvního stupně jako vyvlastňovacího úřadu. Neztotožnil se s právním názorem žalovaného, že v předmětné věci nelze použít ustanovení § 16 odst. 3 zákona o vyvlastnění. Poukázal na znění § 1 odst. 2 zákona o vyvlastnění a důvodovou zprávu, z níž je zřejmé, že proces vyvlastňovacího řízení podle zákona o vyvlastnění se vztahuje rovněž na veškerá vyvlastnění k účelům podle zvláštních zákonů, ledaže zvláštní zákon obsahuje zvláštní úpravu řízení, jako je tomu v případě zkráceného vyvlastňovacího řízení podle § 45 až 51 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Ustanovení § 16 odst. 3 zákona o vyvlastnění přitom slouží k zachování objektivity při rozhodování o vyvlastnění. Zákon o vyvlastnění je procesním předpisem, který upravuje obecný procesní postup a podmínky odnětí nebo omezení vlastnického práva pro dosažení účelu vyvlastnění stanoveného zvláštním zákonem, v tomto případě zákonem o pozemních komunikacích. Procesní postup podle zákona o vyvlastnění tedy musí být dodržen i v případě, kdy dochází k omezování vlastnického práva z důvodu upraveného v zákoně o pozemních komunikacích. K témuž závěru je třeba dospět i na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2005, č. j. 7 A 110/2001 – 64. Ve věci tedy v prvním stupni rozhodoval nepříslušný vyvlastňovací úřad a správní orgány obou stupňů pochybily, pokud při svém rozhodování vyloučily působnost zákona o vyvlastnění. Vzhledem k důvodu, pro který došlo ke zrušení rozhodnutí, se soud dalšími žalobními námitkami již nezabýval.

Proti rozsudku Krajského soudu v Brně se žalovaný (dále též „stěžovatel“) bránil kasační stížností ze dne 4. 11. 2011, podanou podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), ve které navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Současně navrhl přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť v případě vydání nového rozhodnutí jiným správním orgánem v souladu s právním

názorem krajského soudu a následného zrušení napadeného rozsudku by mohlo dojít k situaci, kdy by vedle sebe existovala rozhodnutí vydaná různými správními orgány v téže věci. Stěžovatel především v návaznosti na odůvodnění svého žalobou napadeného rozhodnutí a vyjádření v řízení před krajským soudem znovu vyslovil své přesvědčení, že správní orgán prvního stupně v předmětné věci nevystupoval jako vyvlastňovací úřad ve smyslu § 15 odst. 1 zákona o vyvlastnění, nýbrž jako speciální stavební úřad podle § 17 odst. 2 zákona o pozemních komunikacích. Jeho věcnou příslušnost je tedy třeba dovodit na základě § 40 odst. 4 písm. a) téhož zákona. Poukázal na subsidiární aplikaci správního řádu podle § 44 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích a zdůraznil, že vzhledem k tomu, že přímý odkaz na zákon o vyvlastnění je veden pouze v § 17 odst. 1 větě první a odst. 3 zákona o pozemních komunikacích je zřejmé, že v případě zřizování věcných břemen podle odst. 2 téhož ustanovení, tedy k pozemkům dotčeným již existující stavbou pozemní komunikace, se zákon o vyvlastnění neuplatní a v souladu s § 1 odst. 2 zákona o vyvlastnění je třeba použít zvláštní úpravu zákona o pozemních komunikacích. V předmětné věci tedy nebylo možno aplikovat § 15 odst. 1 písm. c) ani § 16 odst. 3 zákona o vyvlastnění. Stěžovatel zdůraznil význam posouzení sporné právní otázky a jeho dopad na jiná správní řízení vedená stěžovatelem jako speciálním stavebním úřadem podle § 40 odst. 3 písm. d) zákona o pozemních komunikacích, jejichž předmětem je zřizování věcných břemen k pozemkům dotčeným existující stavbou silnice I. třídy na území Jihomoravského kraje. Potvrzení právního názoru krajského soudu by znamenalo zásadní průlom do stávající rozhodovací praxe, kdy mimo jiné by namísto žalovaného byly věcně příslušné obce s rozšířenou působností. Magistrát města Brna by rovněž vůbec nemohl vést (početná) řízení o návrzích statutárního města Brna jako vlastníka existujících staveb místních komunikací na území města Brna. Na podporu svého právního názoru stěžovatel poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2005, č. j. 7 A 110/2001 – 64, který je podle jeho mínění (na rozdíl od názoru krajského soudu) možno na projednávanou věc aplikovat.

Osoba zúčastněná na řízení ve vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 29. 11. 2011 uvedla, že se plně ztotožňuje s obsahem kasační stížnosti včetně návrhu na přiznání odkladného účinku a k argumentaci zde obsažené se připojuje.

Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 5. 12. 2011, ve znění doplnění vyjádření ze dne 12. 12. 2011, vyslovil, že s kasační stížností a návrhem uplatněným stěžovatelem nesouhlasí, a navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl. Právní názor uplatňovaný stěžovatelem je v příkrém rozporu s právem chráněnými zájmy žalobce a jeho uplatňování by znamenalo jednoznačný střet zájmů navrhovatele, v jehož prospěch má být věcné břemeno zřízeno, a správního orgánu, který má o zřízení takového věcného břemene rozhodovat, neboť se v obou případech jedná o jednu a tutéž osobu. Došlo by tedy k nepřípustnému splynutí vyvlastnitele a vyvlastňovacího úřadu a popření zásady nestrannosti správního orgánu. Žalobce poukázal na čl. 11 Listiny základních práv a svobod (vyhlášena pod č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších ústavních předpisů) a § 1 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a vyjádřil své přesvědčení, že zákon o vyvlastnění je v projednávané věci třeba aplikovat jako obecný rámec právní úpravy vyvlastnění a řízení o něm. Úprava zvláštních předpisů, jakým je i zákon o pozemních komunikacích, se použije pouze tehdy, pokud se liší od zákona o vyvlastnění. Ustanovení § 17 odst. 2 zákona o pozemních komunikacích upravuje toliko

otázku, který orgán bude o nuceném omezení vlastnického práva rozhodovat, a stanoví pro zde uvedené případy věcnou příslušnost speciálního stavebního úřadu. Právní normu § 16 odst. 3 zákona o vyvlastnění je však třeba aplikovat bez ohledu na to, zda je k vedení řízení věcně příslušný vyvlastňovací úřad podle § 15 odst. 1 zákona o vyvlastnění nebo speciální stavební úřad podle § 17 odst. 2 zákona o pozemních komunikacích. Závěrem žalobce vyjádřil svoji ochotu dosáhnout řešení přijatelného pro obě strany, a to odprodejem pozemku za cenu odpovídající aktuální cenové mapě stavebních pozemků statutárního města Brna či sjednáním trvalého nájmu, s čímž má žalobce v obdobných případech opakované pozitivní zkušenosti.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a za stěžovatele v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. jedná zaměstnanec, který má vysokoškolské právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatel podal z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené *„nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.“* Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Nejvyšší správní soud rovněž zvážil nezbytnost rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, který stěžovatel podal současně s kasační stížností. Dospěl k závěru, že o tomto návrhu není v projednávané věci třeba rozhodovat, neboť Nejvyšší správní soud přistoupil k přednostnímu projednání a meritornímu rozhodnutí o samotné kasační stížnosti poté, co krajský soud provedl nezbytné procesní úkony podle § 108 odst. 1 s. ř. s., ve znění účinném do 31. 12. 2011, a předložil kasační stížnost se spisy Nejvyššímu správnímu soudu, a poté, co Nejvyšší správní soud poučil účastníky řízení o složení senátu, který věc projedná a rozhodne, přičemž ze strany účastníků nebyla vznesena námitka podjatosti, a provedl další nezbytné úkony podle § 109 odst. 1 s. ř. s. Rozhodnutí o odkladném účinku kasační stížnosti by bylo v tomto případě nadbytečné, neboť přiznání odkladného účinku kasační stížnosti může obecně přinést ochranu toliko v období do vydání rozhodnutí o věci samé.

Podle § 109 odst. 3 s. ř. s. *„je Nejvyšší správní soud vázán rozsahem kasační stížnosti; to neplatí, je-li na napadeném výroku závislý výrok, který napaden nebyl, nebo je-li rozhodnutí správního orgánu nicotné.“*

Podle § 109 odst. 4 s. ř. s. *„je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c)] nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d)], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.“*

Jak vyplývá z citovaných ustanovení, v řízení o kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. zásadně vázán jejím rozsahem, jakož i důvody, jež byly stěžovatelem v kasační stížnosti uplatněny. To však neplatí, pokud bylo řízení před krajským soudem zatíženo některým ze závažných případů porušení procesních předpisů, když v takovém případě je Nejvyššímu správnímu soudu zákonem uloženo napadené rozhodnutí krajského soudu zrušit z úřední povinnosti (*ex officio*). Jedním z takových případů je zmatečnost řízení před krajským soudem ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., *„spočívající v tom, že chyběly podmínky řízení, ve věci rozhodoval vyloučený soudce nebo byl soud nesprávně obsazen, popřípadě bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce.“*

Dříve než se Nejvyšší správní soud mohl zabývat samotnou hmotněprávní podstatou věci, byl tedy povinen zkoumat dodržení základních procesních pravidel při vydání kasační stížností napadeného rozsudku. Dospěl přitom k závěru, že napadený rozsudek Krajského soudu v Brně je zatížen vadou podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k níž je Nejvyšší správní soud povinen přihlédnout z úřední povinnosti, tedy i přesto, že tato vada nebyla v kasační stížnosti namítána. Řízení před krajským soudem, které vedlo k vydání napadeného rozsudku, bylo zmatečné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., neboť chyběly podmínky řízení. V předmětné věci totiž není vůbec dána pravomoc soudů ve správním soudnictví, nýbrž k projednání věci jsou věcně příslušné výhradně soudy v občanském soudním řízení.

Podle § 2 s. ř. s. *„ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným tímto zákonem a za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem a rozhodují v dalších věcech, v nichž tak stanoví tento zákon.“*

Podle § 46 odst. 2 věty první s. ř. s. *„soud návrh odmítne také tehdy, domáhá-li se navrhovatel rozhodnutí ve sporu nebo v jiné právní věci, o které má jednat a rozhodnout soud v občanském soudním řízení, anebo domáhá-li se návrhem přezkoumání rozhodnutí, jímž správní orgán rozhodl v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní věci (Část třetí a část pátá občanského soudního řádu.)“*

Podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. *„nestanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh, jestliže návrh je podle tohoto zákona nepřípustný.“* Podle § 68 písm. b) s. ř. s. *„je žaloba nepřípustná také tehdy, jde-li o rozhodnutí správního orgánu v soukromoprávní věci, vydané v mezích zákonné pravomoci správního orgánu (Část pátá občanského soudního řádu).“*

Zákon vymezuje, že ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu výhradně veřejným subjektivním právům fyzických či právnických osob. V případě, že předmětem řízení nejsou veřejná subjektivní práva, nýbrž se jedná o spor či jinou právní věc, která vyplývá z občanskoprávních, pracovních, rodinných či obchodních vztahů, pak jsou k řízení podle § 7 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“) věcně příslušné soudy v občanském soudním řízení, přičemž podle § 7 odst. 2 o. s. ř. *„spory a jiné právní věci uvedené v odstavci 1, o nichž podle zákona rozhodly jiné orgány než soudy, soudy v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují za podmínek uvedených v části páté tohoto zákona.“* V případě, že je takové rozhodnutí

napadeno žalobou u správního soudu, nejsou dány podmínky řízení ve správním soudnictví. O žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, k jejímuž projednání a rozhodnutí jsou ze zákona povolány soudy v občanském soudním řízení, nemůže jednat a rozhodovat správní soud; ten je povinen žalobu odmítnout podle § 46 odst. 2 věty první s. ř. s., popř. podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 68 písm. b) s. ř. s. O takový případ se jednalo i v nyní projednávané věci.

Předmětem přezkumu je rozhodnutí o vyvlastnění, konkrétně rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 2. 2010, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně ze dne 4. 6. 2009 a toto rozhodnutí bylo potvrzeno. Rozhodnutím správního orgánu prvního stupně bylo podle § 17 odst. 2 zákona o pozemních komunikacích zřízeno trvalé věcné břemeno ke dvěma pozemkům ve vlastnictví žalobce. Současně bylo rozhodnuto, že věcné břemeno je věcné povahy a právo jím založené je právem spojeným s vlastnictvím nemovitosti, tj. stavby místní komunikace, která se na dotčených pozemcích nachází; věcné břemeno zahrnuje právo existence komunikace, provozu na ní, provádění její údržby a oprav. Vlastníkovi dotčených pozemků jako povinnému z věcného břemene byla přiznána jednorázová náhrada za zřízení věcného břemene.

V této souvislosti je třeba dodat, že na závěru, že napadené rozhodnutí představuje rozhodnutí o vyvlastnění, nemůže nic změnit, že toto rozhodnutí nebylo vydáno výhradně v režimu zákona o vyvlastnění, nýbrž na základě zmocnění obsaženého ve zvláštním ustanovení § 17 zákona o pozemních komunikacích. Ustanovení § 17 odst. 1 věty prvé zákona o pozemních komunikacích rovněž výslovně odkazuje na obecnou úpravu zákona o vyvlastnění, když stanoví, že *„pro uskutečnění stavby dálnice, silnice nebo místní komunikace lze vlastnické právo ke stavbě, pozemku a zařízení vyvlastnit podle zvláštního právního předpisu (Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě [zákon o vyvlastnění]).“* Obecnou úpravu zákona o vyvlastnění je pak nepochybně třeba aplikovat i za situace, kdy je vyvlastnění prováděno nikoliv na základě § 17 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích, nýbrž podle odst. 2 téhož ustanovení ohledně stavby místní komunikace, která byla uskutečněna před vydáním rozhodnutí o vyvlastnění.

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, v usnesení ze dne 8. 6. 2007, č. j. Konf 4/2007 - 6, publikováno pod č. 1312/2007 Sb. NSS (všechna zde uváděná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dostupná z: <www.nssoud.cz>), vyslovil, že *„počínaje účinností zákona o vyvlastnění (zákon č. 184/2006 Sb.), tj. ode dne 1. ledna 2007, zanikla příslušnost správních soudů k přezkumu zákonnosti rozhodnutí o vyvlastnění ve správním soudnictví. K řízení jsou příslušné soudy v občanském soudním řízení, a to soudy krajské, které přitom procesně postupují podle části páté občanského soudního řádu (§ 244 a násl. o. s. ř.)“*

V odůvodnění usnesení zvláštní senát vyložil, že *„dne 1. ledna 2007 však nabyl účinnosti zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), upravující podmínky odnětí nebo omezení vlastnického práva nebo práva odpovídajícího věcnému břemenu k pozemku nebo ke stavbě a přechod vlastnického práva nebo nabytí práva odpovídajícího věcnému břemenu k tomuto pozemku nebo stavbě pro*

dosažení účelu vyvlastnění stanoveného zvláštním zákonem, poskytnutí náhrady za odnětí nebo omezení vlastnického práva nebo práva odpovídajícího věcnému břemenu k pozemku nebo ke stavbě, jakož i zrušení odnětí nebo omezení vlastnického práva nebo práva odpovídajícího věcnému břemenu k pozemku nebo ke stavbě a navrácení těchto práv jejich dosavadnímu nositeli [§ 1 odst. 1 písm. a), b), c) cit. zákona]. Část sedmá cit. zákona pak upravuje projednání vyvlastnění v řízení před soudem v ustanovení § 28 odst. 1 tak, že k řízení ve věci vyvlastnění, která má být projednána v občanském soudním řízení – s poznámkou, že jde o § 244 až 250l o. s. ř. – je v prvním stupni příslušný krajský soud. Tato úprava - jakkoli v rozporu s převažujícím názorem na veřejnoprávní charakter expropriačního aktu - tedy výslovně svěřuje projednání vyvlastnění řízení před soudem v občanském soudním řízení podle části páté o. s. ř., upravující řízení ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem, v ustanoveních § 244 až § 2501. V části osmé zákona č. 184/2006 Sb., obsahující společná, přechodná a závěrečná ustanovení, ustanovení § 30 předepisuje, že nestanoví-li tento zákon jinak, postupuje se v občanském soudním řízení ve věcech vyvlastnění podle občanského soudního řádu. Jinou úpravu v tomto ohledu zákon neobsahuje; to znamená, že počínaje dnem 1. 1. 2007 náleží rozhodování v těchto věcech soudům v občanském soudním řízení bez ohledu na to, že sám vyvlastňovací akt byl vydán před tímto datem. Z uvedeného plyne, že ve věcech vyvlastnění se v soudním řízení od uvedeného data postupuje podle občanského soudního řádu v občanském soudním řízení. Zvláštní senát, který rozhoduje podle aktuálního právního stavu, proto vyslovil, že rozhodnout ve věci přísluší soudu v občanském soudním řízení.“

V této souvislosti lze poukázat rovněž na usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 21. 5. 2008, č. j. Konf 34/2007 – 15, publikováno pod č. 1677/2008 Sb. NSS, v němž zvláštní senát judikoval, že „*počínaje účinností zákona č. 184/2006 Sb., o vyvlastnění, tj. ode dne 1. ledna 2007, zanikla příslušnost správních soudů k přezkumu zákonnosti rozhodnutí o vyvlastnění ve správním soudnictví. K řízení jsou příslušné soudy v občanském soudním řízení, a to soudy krajské, které přitom procesně postupují podle části páté občanského soudního řádu (§ 244 a násl. o. s. ř.). Věcí vyvlastnění (§ 28 zákona č. 184/2006 Sb., o vyvlastnění) je přitom třeba rozumět jak případy, kdy správní orgán návrhu na vyvlastnění vyhověl, tak případy, kdy jej pro neplnění zákonných podmínek zamítl. Podstatné je, že se správní orgán věcí zabýval meritorně, a nikoli již výsledek tohoto věcného posouzení. Byl-li adresátem žaloby soud, který je jak soudem věcně příslušným k projednání žaloby ve správním soudnictví, tak i soudem věcně příslušným k projednání žaloby podle části páté o. s. ř., tedy tentýž soud, předá příslušný senát krajského soudu, pokud se domnívá, že předmětná věc náleží jinému senátu téhož krajského soudu, tuto věc podle rozvrhu práce tomuto senátu bez procesního rozhodování (§ 104b odst. 3 o. s. ř. a zrcadlově opačný § 46 odst. 4 s. ř. s.).*“ Nejvyšší správní soud dodává, že v nyní projednávané věci nemohly případně být naplněny podmínky pro předání věci jinému (civilnímu) senátu téhož krajského soudu bez procesního rozhodování, neboť žaloba ze dne 16. 4. 2010, kterou bylo řízení před krajským soudem zahájeno, byla výslovně označena jako správní žaloba, a jejím adresátem tedy byl podle výslovného projevu vůle žalobce Krajský soud v Brně jako soud správní.

Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud po přezkoumání napadeného rozsudku Krajského soudu v Brně a další spisové dokumentace k závěru, že řízení před tímto soudem bylo zmatečné, přičemž tato zmatečnost spočívala v tom, že chyběly podmínky řízení, neboť se jednalo o věc, o které má jednat a rozhodnout soud v

občanském soudním řízení. Předmětem přezkumu totiž bylo rozhodnutí, jímž správní orgán rozhodl v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní věci. Byl proto naplněn důvod pro podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. a Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil za použití ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. z úřední povinnosti, tedy i přesto, že stěžovatel tento důvod nenamítal. Vzhledem k tomu, že již v řízení před krajským soudem byly důvody pro odmítnutí návrhu, Nejvyšší správní soud současně podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s., části za středníkem, žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 2. 2010, č. j. JMK 110826/2009, sp. zn. S-JMK 110826/2009/OD/Jí, odmítl. Jelikož nebyly naplněny podmínky řízení ve správním soudnictví, Nejvyšší správní soud se již nemohl zabývat samotnou hmotněprávní podstatou věci ani námitkami uplatněnými stěžovatelem v kasační stížnosti.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud vedle zrušení napadeného rozsudku rozhodl současně o odmítnutí žaloby proti napadenému rozhodnutí žalovaného, rozhodl podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. vedle nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti a o žalobě proti napadenému rozhodnutí žalovaného rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 3 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť žaloba byla odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

Stěžovatel může do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku podat žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 2. 2010, č. j. JMK 110826/2009, sp. zn. S-JMK 110826/2009/OD/Jí, podle části páté občanského soudního řádu u místně příslušného krajského soudu.

V Brně dne 19. června 2012

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu